

B-163/93.0.3

Székely Kinga Osztályvezető
Természetvédelmi Hivatal
Barlangtani és Földtani Osztály
Budapest
Szépvölgyi út 162/b.

Kedves Kinga!

Tisztelettel megküldöm Önnek a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságának készített részjelentés másolatát.

Remélem, sok hasznos információval szolgál e néhány denevér-adat a barlangot kutató és védő szakemberek számára is.

Természetesen további eredményeinkről is küldök majd Önöknek tájékoztató anyagot.

Nagyon köszönöm az eddigi segítségüket.

Jó munkát kívánva, természetvédő üdvözlettel:

Budapest, 1993.április 28.

Dobrosi Dénes

DENEVÉRFAUNISZTIKAI VIZSGÁLATOK A BNP TERÜLETÉN

Előzetes jelentés a téli vizsgálatokról

1993.februárjában és márciusában végeztük el a telelő deneverkolóniák felmérésének első ütemét.

Eddig összesen 23 barlangot kerestünk fel.

A vizsgálati módszer: A barlangok bejárásánál erős fényű lámpákkal néztük át a búvóhelynek alkalmas üregeket és hasadékokat. A barlangokban telelő denevérfajok körülbelül a fele február és március hónapokban általában szabad szemmel látható helyeken pihen, így ez a vizsgálat alkalmas arra, hogy a telelő állomány nagyságrendjéről és faji összetételéről értékelhető adatokat kapjunk. Ahhoz, hogy a teljes fajlistáról pontosabb adatokat kaphassunk, szükség lesz az őszi vizsgálatokra is, amikor a kedvelt telelőhelyeken a szállásra érkező és ott több héten át aktív állatok detektoros bemérését kell elvégeznünk.

Eddigi eredmények:

1993.február 4-7.

- Kis-kőháti-zsomboly
 - 3500-4000 Myotis blythi és Myotis myotis vegyes csoportokban
 - 100-150 Barbastella barbastellus hasadékokban
 - 40-50 Myotis nattereri
 - 5 Rhinolophus hipposideros
 - 2 Rhinolophus ferrumequinum

- Létrási Vizes-barlang
 - 60 Myotis blythi és Myotis myotis
 - 1 Myotis nattereri
 - 1 Myotis mystacinus
 - 2 Barbastella barbastellus

- Kőlyuk I. sz. barlang

15 Rhinolophus ferrumequinum

3 Rhinolophus hipposideros

A lezárás óta a denevérek sokkal nyugodtabbak mint azelőtt. Feltűnő, hogy a zavarás megszűntével az alvó állatok a falak alsó 1-2 méteres magasságában is függeszkednek.

1993.március 16-20.

- Denevér-barlang

2 Myotis blythi hasadékban. Nem eléggé nagy a barlang, nem kiegyenlített a klímája, így denevérek telelésére nem igazán alkalmas.

- Kőhádi-barlang

Denevért nem találtunk. Túlságosan huzatos, telelésre kevésbé alkalmas.

- Nagy-mezei-víznyelő

4 Myotis myotis /blythi/⁺ szabadon

1 Myotis blythi hasadékban

2 Myotis daubentoni

1 Myotis mystacinus /brandti/

- Szarvaszetői-víznyelő

A bejárat félig beomlott. Ácsolat készítése nélkül a bemászás életveszélyes, így ezt most nem kíséreltük meg.

- Kajlabérci-zsomboly

17 Myotis blythi és Myotis myotis

6 Rhinolophus hipposideros /+ 1 a bejáratnál röpködött/

3 Rhinolophus ferrumequinum

A teremben egy vödörnyi guánó.

- Lófő-barlang

A bejárat beomlott.

+ : A Myotis myotis és a M.blythi fajokat egymástól elkülöntené barlangban néha igen nehéz. Ilyenkor zárójelben jelezzük a másik lehetséges faj nevét. /Ugyanez a többi fajnál is lehetséges./

- Zsendice-barlang
 - 2 Rhinolophus hipposideros
 - 1 Myotis bechsteini
 - A teremben néhány zsák guanó. A nyomokból ítélve 1992. nyarán valószínűleg Miniopterus schreibersi és Rhinolophus euryale csapat lakta a barlangot.

- Galuzsnya-oldali-zsomboly
 - Egy hasadékból 5-10 Myotis blythi /M.myotis/ cirregése hallatszott.
 - 1 Myotis myotis szabadon csüngeszkedett.
 - 1 Plecotus sp. röpködött.
 - 1 Rhinolophus ferrumequinum nyugodtan pihent.

- Vadas-zsomboly
 - 1 Rhinolophus ferrumequinum
 - 1 Rhinolophus hipposideros
 - 1 Myotis myotis

- Utmenti-zsomboly
 - 1 Rhinolophus ferrumequinum röpködött.

- Bodzásoldali 2. sz. barlang
 - 4 Rhinolophus ferrumequinum
 - kb. 20 Rhinolophus euryale
 - 2 Myotis myotis

- Tatárárki-barlang
 - Néhány száz Rhinolophus euryale és Miniopterus schreibersi röpködött.
 - 20 Rhinolophus ferrumequinum
 - 10 Rhinolophus hipposideros
 - 20 Myotis myotis /M.blythi/

- Vártetői-barlang
 - 10-15 Rhinolophus euryale
 - 9 Rhinolophus ferrumequinum
 - 1 Rhinolophus hipposideros

- Fecskelyuk
 - 2 Rhinolophus hipposideros
 - Két, körülbelül 1 m²-es laza ürülékhalmazt találtunk. Ugy véltük Rhinolophus euryaléktól származott. Valószínűleg kisebb csoportjuk ideiglenes szállásként hasz-

nálja a barlangot.

- Kecskelyuk
100-150 *Rhinolophus euryale*
- Alabástrom-barlang
Denevért nem láttunk. A falakon látható nyomokból ítélve,
régén *Miniopterus schreibersi*-k nyári tanyája lehetett.
- Létrási Vizes-barlang
35 *Myotis blythi* /*M. myotis*/
2 *Rhinolophus euryale*
1 *Myotis emarginatus* /elhullott példány/
2 *Myotis nattereri*
1 *Myotis daubentoni* /*Myotis brandti*/
- Gyurkó-lápai-barlang
44 *Myotis blythi* és *Myotis myotis* egyes csoportokban.
22 *Rhinolophus hipposideros*
11 *Rhinolophus ferrumequinum*
10-15 *Rhinolophus euryale*
- Nyárjú-hegyi-barlang
A bejárat eltömődve. Nem ástuk ki.
- Kálmánkúti-zsomboly
1 *Rhinolophus hipposideros* röpködött.
- Kis-kőhíati-zsomboly
A Nagy-terembe nem mentünk be, mert az akna alján vastag
hótorlasz állta útunkat. A kürtőben 1 *Myotis myotis* röpködött.
A hasadékokból a *Barbastella barbastellusok* már elvonultak.
- Kőlyuk 1. és 2. sz. barlang
Nannyugta után figyeltük a barlang előtt a kirepülő denevéreket.
Mivel éjszakánként már jelentős rovarmozgás volt, a *Rhinolophus* és *Miniopterus* fajok kijártak vadászni.

A következő denevéreket láttuk a barlangokból kirepülni:

Kőlyuk 1. sz. bg.	2. sz. barlang
kb. 15 Rh. ferrumequinum	5-6 Rh. ferrumequinum
kb. 30-40 Rh. euryale	6 Rh. hipposideros
kb. 20 Miniopterus schreib.	kb. 15 Rh. euryale
2 Rhinolophus hipposideros	

Értékelés:

Jelentős denevértanyát 10 barlangban találtunk. Ezek a következők voltak:

Kis-kőháti-zsomboly
Létrási Vizes-barlang
Kőlyuk 1. sz. barlang
Kőlyuk 2. sz. barlang
Kajlabérci-zsomboly
Zsendice-barlang
Bodzásoldali 2. sz. barlang
Tatárárki-barlang
Gyurkó-lápai-barlang
Kecske-lyuk

Örvendetes, hogy a felsorolt denevértanyákon - a Kis-kőháti-zsomboly és a Zsendice-barlang kivételével - a szigorúan védett Rhinolophus euryalékkal mindenütt találkoztunk.

A Kőlyuk-barlangok 1992.évi lezárásának már érzékelhető pozitív hatása van: újra megjelentek a Rhinolophus euryalék és a Miniopterus schreibersik.

A barlangok egy részében számottevő emberi zavarás és pusztítás nyomait tapasztaltuk. A forgalmas helyen fekvő, könnyen járható és nagy bejáratú barlangoknál sok a szemét, a turisták tönkreteszik a természetes barlangi képződményeket, sőt gyakran tüzet is gyújtanak. Különösen feltűnők ezek a jelenségek a Kecske-lyuknál, a Denevér-barlangnál, a Vadas-zsombolynál, a Zsendice-barlangnál és a Fecskelyuknál. Sajnos e zavarások és rombolások ellen ezeknél a barlangoknál úgy tűnik lehetetlen a védekezés. A lezárás rendkívül költséges lenne, a folyama-

tos őrzés pedig nem megoldható.

A Gyurkó-lápai-barlang fokozottan védett barlang. Gyönyörű szép cseppkőképződményeivel vitathatatlanul méltó is erre. Hozzájárul ehhez még az is, hogy számottevő denevér tanyázik termében. Mivel a turistautaktól viszonylag távol esik, egyelőre kevesen ismerik. Ennek köszönhetően a barlang szép cseppkövei mondhatni érintetlenül, teljes pompában díszlenek. Mivel a barlang alapfelszereléssel könnyen járható, féltő, hogy ez a nyugalom és rend nem sokáig tart. A fosztogatások elkerülése végett javaslom a barlang lezárását. A denevérek védelme érdekében a Kőlyuk barlangoknál alkalmazott vasrácsos lezárást tartom célszerűnek.

A vizsgálatok folytatása:

A denevérállomány felmérését a nyári időszakban tovább folytatjuk. Az odú- és barlanglakó denevérfajok nyári tanyái után fogunk kutatni.

A további eredményekről a Tisztelt Igazgatóságot folyamatosan tájékoztatni fogjuk.

Az eddigi felmérésben részt vettek:

Bakos Tamás, Csépanyi Mariann, Dobrosi Dénes, Dobrosiné Izbéki Gyöngyi, Kerekes László, Regős József és Szommer Tamás.

Az előzetes jelentést készítette: Dobrosi Dénes

Mesterszállás, 1993.április 14.